

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

22 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul lărgit, în următoarea componență:

Președinte

Ursache Petru

Judecători Toma Nadejda, Nicolaev Ghenadie, Timofti Vladimir, Moraru Petru

juducînd, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2015, în cauza penală privindu-l pe:

Enachi Ion Gheorghe, născut la 01.01.1981, originar și domiciliat în satul Drăgușenii Noi, raionul Hîncești.

Termenul de examinare a cauzei:

1. *Prima instanță:* 26.09.2014 – 02.03.2015;
2. *Instanța de apel:* 07.04.2015 – 14.05.2015;
3. *Instanța de recurs:* 14.07.2015 – 22.12.2015.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătorei Hîncești din 02 martie 2015, Enachi Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat:

- în baza art. 152 alin.(1) Cod penal la 2 (doi) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis;

- în baza art. 287 alin.(1) Cod penal la 1 (un) an închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă – 2 (doi) ani și 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 90 Cod penal a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea pe un termen de probă de 3 (trei) ani, cu obligarea inculpatului ca în termenul de probă stabilit, să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

2. Pentru a pronunța sentința, în fapt, instanța de fond a stabilit, că la data de 27 iulie 2014, aproximativ la orele 03.00, în stradă, în preajma discotecii din centrul satului Drăgușenii Noi, raionul Hîncești, Enachi Ion din intenții huliganice, încălcînd grosolan ordinea publică, fără nici un motiv, în prezența mai multor persoane, printr-un cinism și obrăznicie deosebită, l-a numit cu cuvinte necenzurate, l-a doborât la pămînt și i-a aplicat intenționat lui Bărbieru Oleg Nicolae multiple lovituri cu picioarele peste corp și cap, prin ce i-a cauzat dureri fizice.

Tot el, continuîndu-și acțiunile sale criminale, la data de 27 iulie 2014, aproximativ la orele 03.00, în stradă, în preajma discotecii din centrul satului Drăgușenii Noi, raionul Hîncești, Enachi Ion i-a aplicat intenționat lui Bărbieru Oleg Nicolae o lovitură cu piciorul în regiunea gambei piciorului stîng, cauzîndu-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 270-D din 20.08.2014 fractură închisă a osului tibian a gambei stîngi în 1/3 medie-distală, calificate ca vătămări corporale medii, care au dus la dereglarea sănătății mai mult de 21 zile și de lungă durată.

3. Nefiind de acord cu sentința, împotriva acesteia a declarat apel avocatul Florea Iuri în numele inculpatului Enachi Ion, solicitînd casarea acesteia în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpatului să-i fie stabilită pedeapsa a cîte 150 ore muncă neremunerată în folosul comunității în baza art. 152 alin.(1) Cod penal, cît și în baza art. 287 alin.(1) Cod penal, cu stabilirea definitivă a pedepsei – 180 ore muncă neremunerată în folosul comunității în baza art. 84 alin.(1) Cod penal.

4. În motivarea apelului au fost invocate argumentele:

- la stabilirea pedepsei nu s-a ținut cont de circumstanțele atenuante stabilite în ședința de judecată, și anume: comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, de către inculpat; judecarea sa pentru prima dată; recunoașterea vinovăției; ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, care a provocat infracțiunea;

- pînă la începerea cercetării judecătorești, inculpatul a recunoscut integral vina și a solicitat ca judecarea cauzei să aibă loc în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, fiind întrunite condițiile stipulate în alin.(8) art. 364/1 Cod de procedură penală;

- sunt întrunite caracteristici pozitive ale inculpatului, acesta nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, se caracterizează pozitiv la locul de trai, anterior nu a fost judecat.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2015, pronunțată integral la 11 iunie 2015, a fost admis apelul, fiind casată sentința parțial și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Enachi Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin.(1) Cod penal la 160 (una sută șaizeci) ore muncă neremunerată în folosul comunității.

6. Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a constatat, că instanța de fond, la pronunțarea sentinței, a depășit limitele învinuirii înaintate, deoarece învinuirea formulată în rechizitoriu a fost adusă doar în temeiul art. 287 alin.(1) Cod penal, în timp

ce prima instanță l-a recunoscut vinovat și l-a condamnat pe inculpat în baza art. 287 alin.(1) și art. 152 alin.(1) Cod penal.

Instanța de apel a constatat, că prin ordonanța de punere sub învinuire din 24.09.2014 inculpatului i-a fost înaintată învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(1) Cod penal, iar prin ordonanța privind modificarea învinuirii în sensul agravării din 26.01.2014, lui Enachi I. i-a fost înaintată învinuirea în baza art. 287 alin.(1) și art. 152 alin.(1) Cod penal. Prin rechizitoriul din 24.09.2014 învinuirea a fost înaintată doar în temeiul art. 287 alin.(1) Cod penal. Astfel, au fost încălcate prevederile art. 325 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căruia judecarea cauzei în prima instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(1) Cod penal a fost recunoscută de către inculpatul Enachi I., care, prin înscris autentic, a solicitat examinarea cauzei în ordinea art. 364/1 Cod de procedură penală.

La fel, faptul comiterii infracțiunii a fost dovedită și prin mijloacele de probă administrate la faza de urmărire penală, acceptate de inculpat, și anume:

- procesul-verbal de audiere a părții vătămate Bărbieru Oleg (f.d.19);
- procesul-verbal de audiere a martorilor Gînu Ion și Plămădeală Diana (f.d.25-26);
- procesul-verbal de cercetare la fața locului din 28.07.2014 (f.d.19);
- Raportul de expertiză medico-legală nr. 270 D din 19.08.2014 (f.d.44);

La stabilirea pedepsei, instanța de apel a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod de procedură penală, faptul examinării cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, tipurile și limitele de pedeapsă stabilite la art. 287 alin.(1) Cod penal, precum și: personalitatea inculpatului, faptul, că infracțiunea săvârșită este una mai puțin gravă, că anterior inculpatul nu a fost judecat, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, se caracterizează pozitiv la locul de trai. Reieșind din aceste circumstanțe, instanța de apel a considerat, că în privința inculpatului urmează a fi stabilită o pedeapsă mai blîndă, sub formă de 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

7. La data de 26 iunie 2015, în termen, procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, depune recurs ordinar, prin care solicită casarea integrală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14.05.2015 și menținerea, fără modificări, a sentinței primei instanțe.

8. În motivarea recursului invocă argumentele:

- instanța de apel neîntemeiat a exclus din învinuire infracțiunea prevăzută de art. 152 alin.(1) Cod penal, deoarece potrivit ordonanței de punere sub învinuire din 24.09.2014 și a rechizitoriului din 24.09.2014 învinuirea a fost înaintată în baza art. 287 alin.(1) Cod penal, iar prin ordonanța privind modificarea învinuirii în sensul agravării din 26.01.2014, învinuirea a fost înaintată în baza art. 287 alin.(1) și 152 alin.(1) Cod penal;

- concluzia instanței de apel nu rezultă din prevederile art. 274 Cod de procedură penală și nu corespunde practicii de punere în aplicare a Codului de procedură penală, în sensul, că la stabilirea comiterii mai multor infracțiuni de către persoana bănuită sau învinuită, cercetarea se efectuează în cadrul aceluiași dosar;

- a fost încălcată procedura judecării apelului, pe motivul, că instanța de apel s-a pronunțat asupra unor circumstanțe și acte procesuale de învinuire, care nu au fost examinate în ședință la cererea părților sau din oficiu;

- a fost afectat dreptul procurorului la un proces echitabil, deoarece acesta nu a dispus de posibilitatea expunerii asupra legalității ordonanței de punere sub învinuire din 24.09.2014 și a ordonanței privind modificarea învinuirii în sensul agravării din 26.01.2014, fiind comisă o eroare de drept, deoarece motivele pe care instanța de apel și-a întemeiat soluția nu rezultă din materialele cauzei;

- instanța de apel nu a luat în considerație faptul examinării cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

9. Judecînd recursul ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că acesta urmează a fi admis, cu dispunerea casării deciziei instanței de apel și menținerea sentinței primei instanțe, din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin.(1) pct.2) lit. a) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală a hotărîrii atacate și să mențină hotărîrea primei instanțe, cînd apelul a fost greșit admis.

Astfel, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci cînd se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărîri ilegale.

Potrivit practicii judiciare constante instanța de recurs, examinînd recursul, verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material. Chestiunea dacă fapta este constatată conform legii este un temei de drept, deoarece privește încadrarea juridică dată faptei săvîrșite, astfel ea cade sub controlul instanței de recurs, pentru care fapta nu poate fi privită ca fiind stabilită atunci cînd se constată ilegalități.

Potrivit art. 384 alin.(3), art. 410 alin.(1), art. 414 alin.(1), art. 417 alin.(1) pct.8), art. 419 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, iar rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective.

Conform art. 424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală.

Din conținutul recursului ordinar rezultă, că procurorul invocă drept temei al recursului pct. 6) din alin.(1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede, că *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Instanța de recurs menționează, că aceste prevederi legale și-au găsit reflectare în cauza dată.

Colegiul lărgit, verificând materialele cauzei în raport cu argumentele recursului, constată, că instanța de apel a dat apreciere greșită actelor cauzei, ajungând la o concluzie neîntemeiată privind recunoașterea vinovăției și condamnarea inculpatului doar în baza art. 287 alin.(1) Cod penal.

La caz, considerentul pentru care instanța de apel a admis apelul declarat s-a rezumat la faptul, că *„instanța de fond a depășit limitele învinuirii înaintate, deoarece în rechizitoriu se indică învinuirea numai în baza art. 287 alin.(1) Cod penal, iar prima instanță l-a recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin.(1) și art. 152 alin.(1) Cod penal, adică a depășit limita învinuirii formulate în rechizitoriu care este numai pe art. 287 alin.(1) Cod penal”.*

Colegiul lărgit constată din materialele dosarului, că prin *ordonanța de punere sub învinuire* din 24 septembrie 2014, Enachi Ion a fost pus sub învinuire în baza art. 287 alin.(1) Cod penal.

Prin *rechizitoriul* întocmit la 24 septembrie 2014, a fost menținută învinuirea înaintată inculpatului în baza art. 287 alin.(1) Cod penal, iar dosarul remis pentru examinare în instanța de judecată.

În cadrul examinării cauzei de către instanța de judecată procurorul, în temeiul prevederilor art. 326 al. (2) Cod de procedură penală (f. d. 107, 114) a solicitat amânarea examinării cauzei, restituirea cauzei procurorului pentru efectuarea urmăririi penale în vederea formulării unei învinuiri noi și înaintarea acesteia inculpatului.

Potrivit materialelor dosarului, prin *ordonanța* procurorului *privind modificarea învinuirii în sensul agravării ei* datată cu 26 ianuarie 2014 (cu o eroare materială evidentă în ce privește anul 2014 în loc de 2015), adusă la cunoștința inculpatului și avocatului la 26 ianuarie 2015, pentru faptele săvârșite la 27 iulie 2014, inculpatului Enachi Ion i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin.(1) și art. 152 alin.(1) Cod penal.

Colegiul lărgit atestă că la ședința de judecată a primei instanțe la data de 04.02.2015 (f. d. 114 verso) inculpatul și apărarea au confirmat faptul primirii

ordonanței de modificare a învinuirii, iar ulterior au solicitat prin înscris autentic examinarea cauzei în baza probelor administrate la urmărirea penală în conformitate cu prevederile art. 364/1 Cod de procedură penală.

Astfel, din materialele dosarului Colegiul lărgit constată, că inculpatul a recunoscut integral vinovăția, inclusiv și cea în baza prevederilor art. 152 al. (1) Cod penal, acest fapt fiind confirmat și prin declarațiile ultimului în fața primei instanțe (f. d. 116).

Colegiul lărgit menționează că art. 326 Cod de procedură penală stabilește modalitățile de modificare a acuzații în ședința de judecată în sensul agravării ei.

Potrivit prevederilor al. (1) art. 326 Cod de procedură penală procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, *prin ordonanță*, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmării penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștință inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel.

Al. (2) art. 326 Cod de procedură penală stabilește că dacă, în cadrul judecării cauzei, se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune sau că au apărut circumstanțe noi care vor influența la încadrarea juridică a învinuirii aduse lui, sau că infracțiunea incriminată a fost comisă în coparticipare cu altă persoană care a fost scoasă neîntemeiat sau ilegal de sub urmărire penală, instanța, la cererea procurorului, amână examinarea cauzei pe un termen de până la o lună și o restituie procurorului pentru efectuarea urmării penale privind această infracțiune sau pentru reluarea urmării penale, în modul stabilit la art. 287, pentru formularea unei învinuirii noi și înaintarea acesteia inculpatului, cu participarea apărătorului. În primul caz, instanța restituie dosarul penal fără rechizitoriu și fără procesul-verbal al ședinței de judecată și anexele la el, iar în situația când cauza se restituie procurorului în vederea reluării urmării penale în privința persoanei scoase anterior de sub urmărire penală pentru aceeași faptă, instanța restituie dosarul penal cu rechizitoriu. După aceasta, materialele noi, dobândite în cadrul urmării penale, se aduc la cunoștință inculpatului, apărătorului acestuia și celorlalți participanți interesați, în condițiile prevederilor art. 293 și 294, apoi cauza se prezintă în instanța respectivă pentru continuarea judecării. La demersul procurorului, termenul stabilit în prezentul alineat poate fi prelungit de instanță până la 2 luni, la expirarea căruia cauza, în mod obligatoriu, se trimite instanței pentru continuarea judecării.

Colegiul lărgit reține, că deși potrivit prevederilor art. 325 alin.(1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, art.

326 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede posibilitatea modificării limitelor învinuirii formulate în rechizitoriu, prin *ordonanța* procurorului.

Potrivit practicii judiciare constante (pct. 7 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 12 din 24 decembrie 2012 Cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale), în conformitate cu art. 326 Cod de procedură penală, în cadrul judecării cauzei în primă instanță, acuzatorul de stat este în drept să modifice, *prin ordonanță*, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată, în opinia lui, dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior. La fel, procurorul poate proceda și în cazul când se constată că inculpatul a săvârșit o altă infracțiune care va influența încadrarea juridică a învinuirii aduse acestuia.

Dacă, după restituirea cauzei penale procurorului pentru efectuarea urmăririi penale, acesta nu a prezentat instanței de judecată ordonanța privind o nouă învinuire ori de modificare a învinuirii, aceasta urmează să continue judecarea cauzei și să se pronunțe asupra învinuirii formulate inițial în rechizitoriu.

Astfel, Colegiul lărgit atestă că, în speță, de către procuror au fost respectate rigorile legii, stabilite în art. 326 Cod de procedură penală, precum și drepturile inculpatului și ale părții vătămate au fost respectate. Mai mult decât atât, după modificarea învinuirii în sensul agravării ei, inculpatul a recunoscut integral învinuirea modificată și a solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale potrivit prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul lărgit nu atestă existența motivului de casare invocat de către instanța de apel pentru admiterea apelului, și anume că *instanța de fond a depășit limitele învinuirii înaintate*, deoarece învinuirea adusă inițial inculpatului Enachi Ion prin ordonanța de punere sub învinuire și prin rechizitoriu a fost modificată ulterior în condițiile art. 326 Cod penal *prin ordonanța* procurorului privind modificarea învinuirii în sensul agravării ei, inculpatul Enachi Ion fiind pus legal sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin.(1) Cod penal și de art. 152 alin.(1) Cod penal.

Astfel, Colegiu lărgit constată că sentința Judecătorei Hîncești din 02 martie 2015, prin care Enachi Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 152 alin.(1) și art. 287 alin.(1) Cod penal este legală și întemeiată și a fost pronunțată în limitele învinuirii formulate de acuzatorul de stat.

Totodată, Colegiul lărgit menționează că instanța de apel la judecarea cauzei, contrar prevederilor art. 325, 326 Cod de procedură penală, *nu a dat o apreciere legală corespunzătoare ordonanței procurorului privind modificarea învinuirii în sensul agravării ei*, în consecință neîntemeiat concluzionînd asupra depășirii de către instanța de fond a limitelor învinuirii înaintate.

Astfel, Colegiul lărgit conchide, că recursul ordinar declarat de către procuror este întemeiat și urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea sentinței primei instanțe, pe motivul, că apelul declarat a fost greșit admis.

10. În temeiul art. 434, art. 435 alin.(1) pct.2) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2015, cu menținerea sentinței Judecătoriei Hîncești din 02 martie 2015, prin care:

Enachi Ion Gheorghe se recunoaște vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 152 alin.(1) Cod penal și art. 287 alin.(1) Cod penal, stabilindu-i:

- în baza art. 152 alin.(1) Cod penal, pedeapsa cu închisoare pe termen de 2 (doi) ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis;
- în baza art. 287 alin.(1) Cod penal, pedeapsa cu închisoare pe termen de 1 (un) an, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Pentru concurs de infracțiuni, în baza art. 84 alin.(1) Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, se stabilește lui Enachi Ion Gheorghe pedeapsa definitivă cu închisoare pe termen de 2 (doi) ani și 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 90 Cod penal, se suspendă condiționat executarea pedepsei cu închisoare aplicată lui Enachi Ion Gheorghe pe un termen de probă de 3 (trei) ani, cu obligarea acestuia ca în termenul de probă stabilit, să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 18 ianuarie 2016.

Președinte URSACHE Petru

Judecător TOMA Nadejda

Judecător NICOLAEV Ghenadie

Judecător TIMOFTI Vladimir

Judecător MORARU Petru